

RECENZIE

V. I. LENIN, VYBRANÉ SPISY I—II. Vydalo nakladateľstvo Pravda v Bratislave, I. diel 1951, 938 str., cena 119 Kčs viaz., II. diel 1952, 905 str., cena 112 Kčs viaz.

Leninovo dielo je obrovské — významom aj rozsahom. Veľký počet jeho kníh, brošúr, článkov, prejavov a listov je nevyčerateľnou studnicou štúdia marxizmu-leninizmu. Ťažko nájsť odbor — nech už ide o prírodné či spoločenské vedy, o revolučnú teóriu či prax — o ktorom by sa nebolo možno z Leninovho diela niečo naučiť. Štvrté, najnovšie vydanie jeho *Spisov*, ktoré nedávno vyšlo v Sovietskom sväze, má plných tridsať päť sväzkov a ťažko v nich nájsť prácu, ba hoci aj jedinú stránku, ktorú by nebolo osožné preštudovať.

Pri redakcii vybraných spisov bolo iste ťažké nájsť — nie azda čo vybrať, no čo možno vynechať. Predsa sa však len redaktorom z Ústavu Marxa-Engelsa pri ÚV KSSS v Moskve podarilo vytvoriť výber, ktorý obsahuje všetko, čo je najdôležitejšie, najnevyhnutnejšie pre pochopenie historického vývinu boľševizmu, všetko, čo „ukazuje marxizmus-leninizmus v akcii“, ako hovorí sama redakcia.

Je pochopiteľné, že do *Vybraných spisov* nie je zaradený *Materializmus a empirio-kriticizmus*, hoci ide o knihu nesmierného filozofického významu. Je to predovšetkým rozsiahle dielo, tvorí samostatnú knihu (zaberá vo štvrtom vydaní *Spisov* celý XIV. sväzok) a potom ide o dielo s príliš špeciálnymi filozofickými problémami, kým redakcii očividne išlo predovšetkým o práce politického významu a dosahu, prístupné najširšiemu čitateľstvu. (Naši filozofi majú ostatne *Materializmus a empirio-kriticizmus* už k dispozícii v slovenskom preklade. Škoda, že nie sú preložené aj *Filozofické sošity*.)

Jednotlivé diela *Vybraných spisov* sú zostavené chronologicky, a to do oddielov analogicky s delením *Dejín VKS(b)*. Je to iste správne a bude to znamenitou pomocou pri štúdiu tak *Dejín VKS(b)*, ako aj *Vybraných spisov*; umožňuje to vždy jasne sledovať príslušnú politickú situáciu aj Leninovu prácu vo vzájomnom súvisе.

Pred vlastný výber zo spisov zaradila redakcia do I. dielu niekoľko Stalinových prejavov o Leninovi. S. Stalin v nich svojim jasným a lapidárnym štýlom oceňuje Lenina ako vodcu robotníckej triedy, jej ideologa, politika a filozofa — práve tak ako človeka, ako pravého komunistu, ako ťažko dosiahnuteľný vzor pre nás všetkých.

Prvú časť I. sväzku *Vybraných spisov* tvoria tri Leninove práce o Marxovi a marxizme: *Tri zdroje a tri súčasť marxizmu*, *Historické osudy učenia Karola Marxa* a

Marxizmus a revizionizmus“. Chronologicky by, pravda, patrily až do neskorších častí *Vybraných spisov*; je však správne, že ich redakcia umiestila hneď na začiatku. Veď celé Leninovo dielo, celá jeho činnosť vychádzala vždy z marxizmu, ktorý Lenin postupne rozvádzal ako do hĺbky, tak aj do šírky.

Druhá časť *Boj za utvorenie sociálnodemokratickej robotníckej strany* obsahuje dve práce z obdobia 1883 až 1901 *Kto sú priatelia ľudu a Úlohy ruských sociálnych demokratov*. V knihe *Kto sú priatelia ľudu a ako bojujú proti sociálnym demokratom* Lenin prvý raz razil myšlienku revolučného sväzku robotníctva a roľníctva ako hlavného prostriedku na svrhnutie cárizmu, veľkostatkárov a buržoázie“ (*Dejiny VKS(b)*). Lenin v tomto období bojoval proti narodnikom a ekonomistom a vytváral program sociálnodemokratickej strany v Rusku.

V druhom oddieli *Utvorenie sociálnodemokratickej robotníckej strany* — Vznik boľševickej a menševickej frakcie v strane sú dve Leninove práce z obdobia 1901—1904: *Čo robiť a Krok vpred, dva kroky nazad*. V prvej knihe Lenin rozpracoval ideologické základy marxistickej strany, v druhej organizačné základy tejto strany.

Tretí oddiel *Obdobie rusko-japonskej vojny a prvá ruská revolúcia* obsahuje brošúru *Dve taktiky sociálnej demokracie v demokratickej revolúcii* a štyri kratšie články z obdobia 1904—1907. V *Dvoch taktikách* vyslovil Lenin poučku o hegemonii proletariátu v revolúcii buržoáznej aj socialistickej.

Štvrtý oddiel obsahuje šesť kratších prác; je to *Obdobie stolypinskej reakcie* — utvorenie samostatnej marxistickej strany boľševikov (1908—1912). V tomto období sviedol Lenin víťazný boj za vytvorenie strany nového typu, strany boľševikov.

Piaty oddiel, nazvaný *Roky rozmachu robotníckeho hnutia pred prvou imperialistickou vojnou*, obsahuje Leninove práce z obdobia 1912—1914. Pre naše vlastné oslobodenie tu má základný význam Leninova práca *O práve národov na samourčenie*.

Šiesty a posledný oddiel prvého sväzku je *Obdobie imperialistickej vojny* — druhá revolúcia v Rusku (obdobie od 1914 do marca 1917). Bolo to obdobie zrady II. internacionály, obdobie vojny. Týmto problémom sú venované Leninove články a práce. Najväčší význam má, prirodzene, dielo *Imperializmus ako najvyššie štádium kapitalizmu*. Lenin v ňom rozobral najvyššiu vývinovú etapu kapitalizmu, ktorá je súčasne jeho odumieraním. Na základe tohto rozboru potom vyslovil svoju poučku o nerovnomernom vývine kapitalizmu a o možnosti proletárskej revolúcie v najslabšom ohnive kapitalistickej reťaze.

Druhý diel začína oddielom *Obdobie prípravy a uskutočnenia Októbrovej socialistickej revolúcie* (Apríl 1917—1918). Z tohto významného a nesmierne poučného obdobia vybrala redakcia veľký počet Leninových prác; najvýznačnejšie sú *Štát a revolúcia*, v ktorom Lenin rozvíja Marxovo učenie o štáte a *Najbližšie úlohy sovietskej moci*, kde Lenin určuje základný program mladého sovietskeho štátu.

Druhý oddiel *Obdobie zahraničnej intervencie a občianskej vojny* zahŕňa Leninove práce z obdobia 1918—1920. Mladý sovietsky štát v ňom bojoval s nepriateľmi vonkajšími i vnútornými, musel prekonávať ťažkosti hospodárske aj politické. A celý tento boj riadil Lenin — vtedy už v tesnej spolupráci so s. Stalinom. Nebolo otázky, ktorej by sa nebol dotkol v nejakej svojej práci. Pod jeho vedením však sovietsky ľud zvíťazil nad nepriateľmi zvnútra aj zvonku.

Tretí oddiel *Obdobie prechodu k mierovej obnove národného hospodárstva* obsahuje Leninove práce od r. 1921 až do jeho smrti. Bolo to už pokojnejšie obdobie,

hoci aj tu bolo treba svádzať boje, predovšetkým s Trockým a jeho táborom. Pre boj však Lenin nezabudol na budovanie. Dal tu sovietskemu ľudu program výstavby socializmu a industrializácie krajiny, ukázal, ako previesť individuálne poľnohospodárstvo na kolektívne sdružstevňovaním.

Osobitne štúdium týchto posledných dvoch období je pre nás nesmierne dôležité. Aj u nás prevzal proletariát moc do svojich rúk, aj my uskutočňujeme industrializáciu krajiny, aj u nás prechádzame v poľnohospodárstve od individuálneho hospodárstva ku kolektívnemu. Aj keď náš vývin má, prirodzene, svoje špecifické črty, v *podstate* ide o ten istý proces. A preto nachádzame v Leninových prácach z týchto dvoch období toľko poučenia, preto nám toľko pomáhajú pochopiť udalosti u nás.

Niekoľko Leninových prác, uvedených vo *Vybraných spisoch*, vyšlo už v slovenskom preklade, mnoho ich však — osobitne kratších — bolo našim ľuďom prístupné iba v origináli v ruštine. Bolo preto veľmi účelné a správne preložiť *Vybrané spisy* do slovenčiny, osobitne pre ich skvelé, prehľadné usporiadanie, ktoré dovoľuje čitateľovi Leninovo dielo aj presne zaradiť do príslušnej politickej situácie.

Vydanie slovenského prekladu Leninových *Vybraných spisov* iste prispeje k tomu, aby bohatstvo Leninových nesmrteľných myšlienok preniklo do nášho myslenia a pripraví pôdu pre hlbšie a širšie štúdium Leninovho diela; čo najskôr totiž začne vychádzať úplný slovenský preklad všetkých Leninových spisov.

St. Felber

J. V. STALIN, SPISY V, VI, VII

S radosťou môžeme konštatovať, že u nás v takom krátkom období vyšly za sebou až tri sväzky *Spisov* J. V. Stalina, ktorého dielo je popri ostatných klasikoch marxizmu-leninizmu najspofahlivejším prameňom revolučnej teórie proletariátu a dokumentom praktických víťazstiev prvého socialistického štátu sveta. Nedocenenými sú hlavne Stalinove teoretické prínosy po smrti V. I. Lenina, lebo ostaly temer jediným zdrojom správnej politickej orientácie boľševickej strany SSSR a ostatných strán Komunistickej internacionály.

*

J. V. STALIN, SPISY V. Vydalo nakladateľstvo Pravda v Bratislave 1952. Strán 435.

Cena viaz. 55 Kčs.

Piaty sväzok zahŕňa v sebe práce z r. 1921 až 1923. Bolo to obdobie obnovy národného hospodárstva po revolučných a intervenčných udalostiach, obdobie hľadania nových foriem sväzku robotníckej triedy a roľníctva v podmienkach Novej ekonomickej politiky (NEP-u), a upevnenia ideovej a organizačnej jednoty strany.

*